

Přednáška č. 1

VÝNOSY, NÁKLADY,

16.9.2008

doc. Ing. Roman Zámečník, PhD.

Osnova přednášky

1. VÝNOSY A TRŽBY
2. NÁKLADY A JEJICH KLASIFIKACE

1. VÝNOSY A TRŽBY

Definice výnosů

Výnosy podniku tvoří:

- a) provozní výnosy získané z provozně hospodářské činnosti podniku (tržby za prodej zboží, výkony – tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, změna stavu vnitropodnikových zásob vlastní výroby, aktivace),
- b) finanční výnosy získané z finančních investic, cenných papírů, vkladů a účastí,
- c) mimořádné výnosy získané mimořádně.

1. VÝNOSY A TRŽBY

Definice tržeb

Tržby podniku tvoří:

- a) tržby z prodeje vyrobených výrobků a poskytnutých služeb,
- b) tržby z prodeje nakupovaného zboží a za prodané zásoby materiálu, nepotřebné stroje a jiné zařízení,
- c) tržby za prodané patenty, licence apod.

1. VÝNOSY A TRŽBY

Plánování tržeb - stanovení předpokládaného prodeje a příjmy za rok, $\text{cena} \times \text{množství}$ za rok.

- Komoditní plán - podle druhu výrobků
- Teritoriální plán - podle oblastí
- Podle zákazníků, atd.

2. NÁKLADY A JEJICH KLASIFIKACE

Dvojí pojetí nákladů:

- **ve finančním účetnictví**
- **ve vnitropodnikovém (manažerském) účetnictví.**

Náklady podniku tvoří:

- a) **běžné provozní náklady (spotřeba materiálu a energie, osobní náklady),**
- b) **odpisy dlouhodobého majetku,**
- c) **ostatní provozní náklady,**
- d) **finanční náklady (úroky a jiné finanční náklady),**
- e) **mimořádné náklady (např. dary, mimořádné odměny).**

3. NÁKLADY A JEJICH KLASIFIKACE

Náklady versus výdaje

Výnosy, náklady, zisk × peněžní příjmy, peněžní výdaje a cash flow.

Klasifikace nákladů

- 1) třídění ve výkazu zisků a ztrát – provozní náklady, finanční náklady a mimořádné náklady,
- 2) podle nákladových druhů (druhové členění),
- 3) účelové třídění nákladů
  - a) podle místa a vzniku odpovědnosti (tj. podle vnitropodnikových útvarů)
  - b) podle položek kalkulačního vzorce (kalkulační členění)
- 4) podle závislosti na změnách objemu výroby.

3. NÁKLADY A JEJICH KLASIFIKACE

Druhové členění nákladů

- a) materiálové náklady (spotřeba materiálu a energie),
- b) náklady na externí služby (opravy a udržování, nájemné, dopravné, cestovné),
- c) mzdové a ostatní osobní náklady (včetně sociálního pojištění),
- d) daně a poplatky,
- e) jiné provozní náklady (pokuty a penále),
- f) odpisy a rezervy,
- g) finanční náklady (pojistné, placené úroky, poplatky),
- h) rezervy na finanční náklady,
- i) mimořádné náklady (včetně manka, škod),
- j) daně z příjmu.

3. NÁKLADY A JEJICH KLASIFIKACE

Význam:

- je důležité pro finanční účetnictví a pro finanční a jiné analýzy (výpočet zisku, ukazatele hodnoty přidané zpracováním, analýzy dílčích nákladovostí, aj.).
- umožňuje zjistit, jakou část z nákladů tvoří materiálové náklady a odměny pracovníků, a to absolutně i relativně.
- změny ve vztahu nákladových druhů odrážejí změny v charakteru výroby a v podmínkách práce podniku.

Externí × interní náklady.

3. NÁKLADY A JEJICH KLASIFIKACE

Účelové třídění nákladů

- a) třídění nákladů podle místa vzniku a odpovědnosti – třídění nákladů podle vnitropodnikových útvarů.
- b) kalkulační členění nákladů – třídění nákladů podle výkonů.

Členění nákladů v manažerském účetnictví

- Základní skupiny nákladů jsou **náklady fixní a náklady variabilní**.
- Manažeři dále využívají nákladů *oportunitních (alternativních), relevantních, explicitních, implicitních*.

3. NÁKLADY A JEJICH KLASIFIKACE

Manažerské pojetí nákladů:

1. pracuje s **ekonomickými (skutečnými, relevantními) náklady**, které oproti nákladům uváděným v účetnictví zahrnují i tzv. **oportunitní (alternativní) náklady**.

Př. Pan Novák se rozhodl opustit své dosavadní zaměstnání a začít podnikat jako soukromý výrobce nábytku. Při sestavování podnikatelského záměru zjistil, že ročně může vydělat cca 800 tis. Kč., výrobní a jiné náklady budou 550 tis. Kč. Jeho zisk před zdaněním tedy bude 250 tis. Kč (po odečtení daně z příjmů mu zbude cca 190 tis. Kč. Ale pozor: do řízení firmy musí investovat 1 mil. Kč (úroková míra banky je 4 %) a přijde o dosavadní měsíční mzdu 15 tis. Kč.

3. NÁKLADY A JEJICH KLASIFIKACE

- Oportunitní (alternativní) náklady
- Explicitní náklady
- Implicitní náklady
- Relevantní náklady

2. při každém rozhodování bere v úvahu **přírůstkové náklady**, to je ty náklady, které jsou tímto rozhodováním ovlivněny. Zbývající náklady považuje za irelevantní vůči tomuto rozhodnutí a nazývá je **utopené náklady**.

3. NÁKLADY A JEJICH KLASIFIKACE

Př.: máme volnou kapacitu dílny, jejíž výrobní náklady na 1 strojovou hodinu jsou 25 Kč a režijní náklady 30 Kč, celkem tedy 55 Kč/h. Máme možnost volnou kapacitu prodat, a to 1 hodinu za 40 Kč. Není to ztrátová akce?

3. rozlišujeme **krátkodobý a dlouhodobý pohled** na náklady a jejich vývoj.

- Celkové náklady N
- Průměrné (jednotkové náklady) N_j , haléřový ukazatel nákladovosti
- Přírůstkové náklady
- Marginální náklady

3. NÁKLADY A JEJICH KLASIFIKACE

Členění nákladů podle závislosti na změnách objemu výroby

Variabilní náklady:

- proporcionální
- nadproporcionální
- podproporcionální

Fixní náklady

Degrese nákladů

Relativní úspora fixních nákladů

Nevyužité fixní náklady